GAZETA KRAKOWSKA

Nro 1.

Z KRAKOWA DNIA 1. STYCZNIA 1812 Roku WE SRODE.

WYROKI KROLEWSKIE.

Wypis z Protokołu Sekretaryatu Stanu w Pałacu Naszym w Warszawie d. 29 miesiąca Listopada Roku 1811.

FREDERYK AUGUST

z Bożey Łaski Król Saski, Xiąże Warszawski, &c. &c.

Chcąc ułatwić handel tranzytowy przez Nasze Xięstwo Warszawskie, na przełożenie Naszego Ministra Skarbu przez Radę Ministrow Nam uczynioną stanowiemy co następuie:

Art. 1. Wszelkie Towary i Produkta przez Nasze Xięstwo Warszawskie tranzyto przechodzące, od dnia 1 Stycznia 1812 zacząwszy, podpadać nie maią żadney opłacie tranzytowey.

Art. 2. Wolno będzie każdemu bądź to kraiowemu lub cudzoziemcowi zatrudniać się od dnia pierwszego Stycznia 1812 handlem tranzytowym przez Nasze Xięstwo Warszawskie, za wynagrodzeniem Skarbowi publicznemu, iedynie kosztow expedycyynych komor celnych wchodowych Xięstwa Warszawskiego to iest plombow i pak czyli *Collis* z Towarami przyłożonych, wagowego i kwitowego.

Art. 3. Wolno także bydź ma każdemu Towary tranzytowe składać na komorach wychodowych Xięstwa Warszawskiego, i takowe nie na ieden raz, lecz według swego upodobania *successive* za granicę przeprowadzać.

Art. 4. Przepisy obięte instrukcyą Tranzytową de data dwudziestego trzeciego Lipca 1810, a tyczące się kontrollowania handlu tranzytowego maią bydź na dal zachowane.

Art. 5. Ogłoszenie, umieszczenie w Dzienniku Praw i wykonanie ninieyszego Dekretu, Naszym Ministrom Xięstwa Warszawskiego, w czem do którego należy polecamy.

(Pod.) *Frederyk August.*

(L.S.) Przez Krola:

Zgodno z oryginał.

Felix Łubieński, *Minister Sekretarz Stanu*

Minister Sprawiedli: *Stanisław Breza.*

(L.S.) Zgodno z oryginałem:

Antoni Joneman, *Minister Sekret. Stanu*

Sekretarz Jeneralny. *Stanisław Breza.*

II. Wyrok pod d. 13. Grudnia.

Chcąc dłużnikom ustąpionych nam konwencyą Bajońską summ, którzy nie dopełniwszy warunkow Dekretu d. 16 Kwietnia roku zeszłego pragną ieszcze bydź przypuszczeni do dobrodzieystwa rozkładu na lat szesnaście, okazać tyle względu i łatwości, ile tylko zgodność z przyiętemi iuż raz zasadami dozwala, postanowiliśmy i stanowiemy, iak następuie:

Dłużnicy ustąpionych nam konwencyą Bajońską summ, którzy nie dopełnili warunkow Dekretu d. 16 Kwietnia roku ze-

szłego, mogą ieszcze bydź przypuszczeni do dobrodzieyftwa rozkładu na lat szesnaście pod kondycyą, iż do uczynić się mianego w tey mierze przed dniem 15 Stycznia roku przyszłego 1812 urzędownego oświadczenia, dołączą kwit z opłaconych do dnia 24 Grudnia roku bieżącego całkowitych prowizyi, a na przyszłym terminie oznaczonym d. 21 Czerwca roku przyszłego 1812 przy zwykłey roczney prowizyi i iedną szesnaftą część kapitału upłacą; że na corocznym terminie takąż summę iedną szesnaftą część kapitału, i całoroczną od resztuiącego długu dwoma od fta zmnieyszoną prowizyą aż do zupełnego umorzenia długow, punktualnie wypłacać będą, poddaiąc się na przypadek uchybienia terminu naygotowszey exekucyi bez wszelkiego poprzedzaiącego processu.

Dopełnienie i umieszczenie w Dzienniku praw ninieyszego Dekretu, Miniftrom naszym Sprawiedliwości, Przychodow i Skarbu w czem do kogo należy, zalecamy.

(Podpisy iak wyżey.)

Z Warszawy d. 28 Grudnia.

W uroczyftość Bożego Narodzenia, byli Królestwo Jchmość na całem wielkiem nabożeńftwie w katedralnym kościele.

Onegday, zaszczycili Królestwo Jchmość obecnością swoią teatr narodowy, na ktorym grano sławną Operę z Francuzkiego pod tytułem: Kopciuszek (*Cendrillon*). Gdy wychodzili z loży, powftały okrzyki: Niech żyie Król!

Wczoray wieczorem były u dworu pokoie na pożegnanie, z powodu wyiazdu Królestwa Jchmość nazaiutrz; iakoż dziś rano wyiechali na powrot do Drezna. Odiazd ten dobrego Monarchy z familią Jego napełnił tę ftolicę smutkiem. O 5tey zrana woysko załogę tuteyszą składaiące ftanęło w szyku wzdłuż ulic, ktoremi Monarcha miał iechać, i wiele mieszkańcow powftawało dla pożegnania NN. Królestwa. Przed osmą ruszyli z zamku, i iechali wpośrod okrzykow oznaczaiących pożegnanie, na ktore uprzeymem ukłonem odpowiadaiąc, żegnali nawzaiem wiernych sobie poddanych. Gdy do rogatek o kwadransie na 9tą nadiechali, wyftrzały z dział zwiaftowały opuszczenie przez nich obwodu ftolicy, dokąd Ich JO. Xiąże Wodz naczelny, Jenerałowie obecni w ftolicy i cały Sztab, iadący na około poiazdu, odprowadzili.

JP. Kurpiński Dyrektor Opery Polskiey, i autor muzyki w Operze Pałac Lucypera, miał to szczęście, iż muzyka iego spodobała się N. Panu, ktorą mu przekopiiować dla siebie zalecił. Przy oddaniu przepisaney partytury otrzymał autor nagrodę.

M O W A

JW. MATUSZEWICZA, Miniftra Przychodow i Skarbu, miana w. Izbie Poselskiey przy wprowadzeniu Proiektow Skarbowych d. 17 Grudnia 1811 roku.

PRZEŚWIETNA IZBO POSELSKA!

Za naywyższym rozkazem Jego Królewskiey Mości Pana naszego Miłościwego, mam wnosić Proiekta w materyi Skarbowey, godney ważnością swoią, aby całą tey szanowney Izby ściągnęła uwagę. Mam mowić o rzeczy na ktorey iftotnie opiera się byt, bezpieczeńftwo, rząd ogólny całego kraiu, i która znowu nayściśley dotyka poiedynczego losu każdego Obywatela i mieszkańca. — Dla tego właśnie, że rzecz tak głowna ieft razem publiczną i osobiftą; mowić mi o niey z śmiałą otwartością i zaufaniem należy. Szczęśnem i nie łatwo w ktorymkolwiek kraiu lub

Rządzie powtarzaiącem się zdarzeniem, ten mi się zaszczyt, ta droga dostaie korzyść, iż tłumacząc zamiary Krola, który poddanych swoich za własne uważa dzieci, odzywam się do Reprezentantów Narodu, którzy w Królu swoim prawdziwego uznaią Oyca; tak iest, mowię w Imieniu Monarchy, którego świętość duszy, dobroć serca, mądrość i sprawiedliwość światu całemu głośna, czuwa nad całością praw naszych, czuie i dzieli wszelkie nasze cierpienia, a w nieprzerwanym i codziennym trudzie naywyższego steru, uznaiąc obowiązek udzieloney mu od Boga namiestniczey nad ludami władzy, stawia nam i cnoty nayczyststzey, i doskonałego urzędowania przykład. Mówię przytem do Obywatelow, do Polaków, którzy zasłużone niegdyś, przycmione poźniey odzyskali u świata przyznanie, że w hołdzie przywiązania, wierności i czci dla Tronu, żadnemu nie ustępuią narodowi, wyprzedzaią wielu w tem szlachetnem uczuciu, które dobru ogólnemu, wszelką osobistą dogodność poświęcać każe, i obrawszy od wieków i na wieki Oyczyznę za pierwszy cel miłości i ofiar, im więcey dla niey znosić im przychodzi, tem więcey ią kochać umieią.

Grzeszył bym zaiste tak krótkich chwil Seymowych marnotrawieniem, gdybym się miał szerzyć nad tem, co każdy tu zasiadaiący widzi, czuie, i uznaie. Komuż iawnem i nie są potrzeby kraiowe nieuchronnego zaradzenia wymagaiące? Kto może nie pragnąć, aby Rodacy i Bracia składaiący to waleczne Woysko, ktoremu tyle sławy i korzyści narodowey winniśmy, na ktorem opieramy obronę i losy nasze, żołdu i opatrzenia stałe otrzymali zapewnienie? Kto nie przyzna, iż sprawiedliwość, ta pierwsza korzyść towarzyskiego związku, porządek społeczny, i domowa swoboda, i bezpieczeństwo prywatnego mienia, bez ustanowienia dostatecznych na koszta Rządowe funduszow upaśćby koniecznie musiały? Albobym znać Ziomkow moich i cenić ich nie umiał, albo nie mylę się gdy sądzę, iż wtedybym chyba zadziwił i oburzył Słuchaczów moich, gdybym śmiał Woyska i Rządu zaniedbanie doradzać: lecz nie uyrzę pewnie wtym obywatelskim gronie zachmurzonego czoła, kiedy trafiaiąc do powszechnego serc uczucia, i mowiąc za opatrzeniem Skarbu nie obfitszym iak dotąd, lecz skuteczniey pewnym, mowię za utrzymaniem Rządu i Woyska, za utrzymaniem bytu ogólnego, w którym się zamykaią wszystkie losy prywatne, zgoła za tym ratunkiem, bez którego nie na korzyść, lecz na zgubę obrociłby się każdemu grosz odmówiony skarbowi.

Kiedy zaś świętość tego grosza iest nieustannie uwadze i sercu moiemu przytomna; kiedy wiem i pomnę, że ten grosz w szczupłey nader ilości iest haraczem na zbytku i mytach pobranym, a w nay większey części ręka gorliwa, lub ręka robocza uymuie go własney potrzebie, własnemu może wyżywieniu, aby go Oyczyznie ponieść w daninie: o zaiste! nie zamilczę, owszem silniey głosu dobędę, abym uszanował tę wielką prawdę, że pierwszym ratunkiem, pierwszem źródłem zasilenia Skarbu bydź powinna ścisła oszczędność i odcięcia wszystkiego, coby w wydatkach publicznych zbytecznem było lub niepotrzebnem.

Zasada tak iasna, tak powszechnie w każdym dobrym, bądź publicznym, bądź prywatnym Rządzie przyięta, nie mogła bydź zapomnianą od Króla, który piękną Oycow swoich dziedzinę skutkiem długie-

go klęsk pasma zadłużoną i zubożoną obiąwszy, mądrem, Oycowskiem i istotnie gospodarnem staraniem do świetnego stanu obfitości i szczęścia doprowadzić potrafił. Raczył Nayiaśnieyszy Pan podobną i do poźniey mu przybyłych dzieci rozciągnąć pieczołowitość, i w poprzedniczym pobycie, kiedy nam dobrotliwe oblicze swoie oglądać pozwolił, chcąc gruntownie wszelkie sprostować wyboczenia, a porządku służby Rządowey nie nadwerężyć, wyznaczoney od siebie z Rady Stanu Deputacyi rozkazał, aby trzymaiąc się ściśle zasad i przepisów Konstytucyi, a szukaiąc wszędzie oszczędności i ulepszeń, cały skład ogółowey i szczegółowey administracyi roztrząsnęła. Losem dla mnie szczęśliwym wybor łaskawy Jego Królewskiey Mości i mnie w gronie powołanych umieścił. Z chlubą i wdzięcznością wspominać mi przychodzi te chwile, kiedy łącząc chęć szczerą do wyższey Kollegów moich zdolności, w ich świątle naukę, w ich przykładzie, cnot obywatelskich czerpałem wzory. Zamiar dzieła był zbawienny, duch pracuiących nayczystszy, i owoc pracy nie stał się daremnym.

Myśli podane przez Deputacyą zyskały po większey części naywyższe Jego Królewskiey Mości przyzwolenie; w ich skutku porównanie kosztów Rządowych ostatniorocznych z podaiącemi się na rok przyszły sześcio milionowe wydatkow okazuie zmnieyszenie i nie na tem oszczędności koniec. Zmiana w służbie publiczney, choćby w zamiarze była zbawienna, w skutkach pilnie wyrachowana, nagle i porywczo uskutecznioną bydź nie może. Oszczędność się zaczęła, oszczędność doydzie do prawdziwego ściśłości kresu. Smiem to wróżyć i zapowiadać, bo tam, gdzie duchem Panuiącego iest mądrość i sprawiedliwość, a duchem Narodu miłość Oyczyzny i Króla, dobro każde skoro iest prawdziwem, przypadkowo spoźnić się może, lecz koniecznie spełnić się musi.

Zwróciwszy ważny przedmiot kosztow Administracyynych na tór oszczędności, w dalszem szukaniu środkow zasilenia Skarbu powinnością się stało każdy z trwaiących teraz podatkow pilnie roztrząsnąć, w każdym śledzić, iakie wady, a iakie iemu służyć mogą zalety? Każdego ciężar porównywać z istotną dźwigaiących możnością, i podług tey miarkować, czy dla przeciążenia ulżonym bydź powinien, czy też bez przeciążenia podniesionym bydź może?

W takim duchu, z takiem staraniem są układane i na takich prawidłach oparte Proiekta, ktore Prześwietney Izbie przynoszę. Tu hołd prawdzie należny wyznać mi to każe, co stanie się pewnie w oczach tego szanownego Grona rękoymią dobroci proiektow, i pobudką do przyiacia onych z ufnością; Proiekta te są po większey części wspomniane dopiero przezemnie Deputacyi dziełem.

Ulżyć gdzie przeciążenie okazało się rzeczywistem, a ubytek dla Skarbu z takowey ulgi wynikaiący nagrodzić sposobami, z którychby nowe przeciążenie wyniknąć nie mógło; oto iest ogólna przyniesionych Proiektow zasada; z niey wynika, iż gdy zmnieyszenie na iednych podatkach proponowane, znaczny w percepcie Skarbowey zamierza uszczerbek, nagroda onego konieczna i nieuchronna, ieśli nie ma stać się uciążliwą, zebraną bydź musi z cząstkowego podwyższenia innych dawnych podatków, i z dopuszczenia dwoch nowych, ktore w znoszeniu i poborze nie mogą bydź trudnemi. Ztąd także wynika, iż wszystkie Proiekta razem ważone i kom-

binowane, znayduią się w ścisłym i wzaiemnym między sobą ſtosunku, że Proiekt każdy, gdyby miał bydź uważanym poiedynczo, mogłby bydź uważanym opacznie; że tam, gdzieby mogł mieć mieysce zarzut uciążliwości, gdyby z inney ſtrony lub z innych miar ulga zapewnioną nie była, obok zapewnioney ulgi niknie uciążliwości boiaźń; że zatem maiąc ſtanowić o ktorymkolwiek Proiekcie, inne wszyſtkie mieć trzeba na pamięci, i ogółu z uwagi tracić nie można. Dla tych to przyczyn chociaż z prawa i porządku Proiekta koleyno bydź powinny i będą Prześwietney Izbie Poselskiey podawane, powinnością ieſt moią wszyſtkich tu krótki i wierny wyſtawić obraz.

Lubo zaś nie ma i iednego Proiektu, ktoremby nie świadczył czułey Króla nad Narodem pieczy, bądź przez troskliwość o zaradzenie głównym kraiu potrzebom, bądź przez ſtaranie w usuwaniu z każdego podatku dokuczeń lub nadużyciow, nad samę opłatę częſtokroć dotkliwszych; gdy atoli we wszyſtkich kraiach częściey słyszeć się zdarza o nakładaniu nowych, iak o zmnieyszeniu raz nałożonych podatków, gdy szczególniey Frederykowi Augustowi zachowanem bydz zdaie się, aby podatek uſtanowiony cofał lub odwoływał, gdy go niepotrzebnym sądzi, lub uciążliwym uznaie, zacznę od tych proiektow, w ktorych się iawniey i wyraźniey maluie ukochanego nam Króla Oycowska dobroć.

Podatek gruntowy zwany Ofiarą z dóbr Ziemiańskich, rolniczemu kraiowi naszemu zaiſte naywłaściwszy, w samem pierwiaſtkowem uſtanowieniu swoiem zboczył z prawdziwego toru. Nie doſtrzegło prawo, aby z sprawiedliwą równością był rozłożonym, i aby na samych tylko gruntowych dochodach opartym zoſtał. Pierwsza niedogodność doyrzana natychmiaſt, sprawiła, że ieden i tenże sam Seym, i ofiarę, i dla równieyszego iey rozkładu Kommissyą Koekwacyyną poſtanowił. Póki atoli właściciel Ziemiański udział dochodu swego nader szczupły dziesiątą częścią zwany, lecz mniey daleko wynoszący, składał Skarbowi, póty obie wspomnione wady czuć się prawie nie dały. Kiedy Rząd Pruski podniosł go od dziesięciu do 24ch, i wtedy ieszcze uciążliwość nie ſtała się dotkliwą: obfitość krążących w kraiu kapitałow, swoboda handlu, łatwość odbytu, wysokość cen na płody rolne, nagradzały sowicie przyroſt gruntowego ciężaru. Lecz ledwie oſtatnie posiedzenie Seymowe w cnotliwym i pamiętnym zapale okrzykneło teyże ofiary więcey niż we dwoynasob podwyższenie, powſtała woienna burza. Odpieranie napaści, samo nawet posuwanie zwycięztw, nowych, nadzwyczaynych i ogromnych potrzebowało wysileń. Nie żałuycie ofiar waszych wy zacni dawnieyszych Departamentów Reprezentanci, i wy poźniey odrodzeni Bracia; nie żałuycie żeście w pomoc walce i sprawie Narodowey wszyſtko ponieśli. Owocem wspólnego ducha i cnoty waszey ieſt to dobro, droższe nad wszyſtkie dobra, że w tey odwieczney obrad Narodowych Swiątyni, pod ſtrażą Praw i Konſtytucyi, opartey na tych samych zasadach, iakieśmy w sławnym dniu 3cim Maja zaprzysięgli, pod Królem, ktorego iuż w ów czas serca nasze na tron wezwały, obyczaiem i mową Oycow naszych o głownych kraiu sprawach i potrzebach radziemy. Tak ieſt, mnie się doſtało bydź bezpośrednim świadkiem, że ten, ktorego Bóg przeznaczył, ażeby się krzywd pomścił i ożywił popioły nasze, dla tego

nas uznał godnemi mieć byt Narodowy, mieć Oyczyznę, iż się przekonał, że dla tey Oyczyzny i ginąć, i żyć w ubostwie iesteśmy gotowi. Pokoy uwieńczył waleczność Woyska i patryotyzm Narodu sławy iego i granic rozszerzeniem; pokoy atoli nie dał zupełnego po klęskach odetchnienia, nie przyprowadził tych błogosławieństw, dla ktorych go ludzkie plemie pierwszym darem Niebios nazywa. Zatrzymał boie, przerwał krwi wylew, uciszył lądy, nie uciszył morza; brzegi iego zostały i bydź muszą spiżami i zbroyną naieżone strażą, i krnąbrna Wyspiarzów chciwość odsuwa ieszcze ten moment, kiedy uniżą się morza przed głosem, którego naydalsze słuchaią lądy; moment ważny, w którym ten, co zwalczywszy domową wyuzdaney wściekłości poczwarę, geniuszem świat zadziwił, orężem zgromił, Xięgą praw doskonalszych udarował, będzie mogł także na świat cały rozciągnąć powszechne i nieocenione swobodnego handlu korzyści.

(Reszta potem.)

Z *Paryża d.* 14. *Grudnia.*

NN. Cesarstwo byli d. 7 b. m. na polowaniu u Xcia Neufszatelskiego w Grosbois, który wyprawił dla nich wspaniałą ucztę. Polowanie trwało do godziny 5tey po południu. Za powrotem znaydowali się NN. Cesarstwo na wystawieniu *les deux Edmond i la danse interromp e* przez pierwszych aktorow teatru *Vau teville.* Wspaniała wieczerza zakończyła przyiemne zabawy dnia tego. O pierwszey po północy powrocili NN. Cesarstwo do pałacu Tuilleries.

D. 8 po mszy była u dworu audyencya, a w południe wielka parada woyskowa na placu kauzelu.

Minister wewnętrzny zdał J. C. K. Mci pod d. 20 Listop. sprawę o rozwiązaniu pytania względem choroby znaney pod nazwiskiem *la Croup* (krtanu). Wiadomo, iż N. Cesarz w głowney swoiey kwaterze w Finkenstein d. 4 Czerwca 1807 rozkazał wydać pytanie do rozwiązania, do którego tak kraiowi, iako też zagraniczni lekarze byli przypuszczonemi. Za naylepszą rozprawę opisuiącą tę chorobę, podaiącą sposób zapobieżenia oney i leczenia, wyznaczona była nagroda 12,000 fr. Kommissya z 12tu członkow mianowaną została do rozstrząśnienia przysłanych w tey mierze rozpraw, a ta składała się z Lekarzow Dessessarts, Portal, Halle, Pinel, Thouret, Lepreux, Corvisart, Chaussieur, Leroux, Duchanay, Royer-Collard i Balleroy. Z wielu przysłanych rozpraw 83 tylko, iako dopełniaiące przepisanych warunkow, przyięte zostały do rozstrząsania. Przeyrzawszy kommissya te wszystkie, uznała rozprawy pod Nr. 27 i 80 za godne do podzielenia pomiędzy sobą wyznaczoney nagrody 12,000 fr. Pierwsza była P. Jurine z Genewy, korrespontenda instytutu Cesarskiego, professora anatomii, chirurgii, &c. Druga P. Jana Abrahama Alberta z Bremy, doktora medycyny i chirurgii, członka Cesarskiey Jozefowskiey akademii w Wiedniu, &c.

Państwo Francuzkie liczy teraz, oprocz wyspy Elby, 130 departamentow. Ludność iego wynosi 43,937,144 mieszkańcow, a ludność z przyłączonych z Francyą różnych kraiow 38,141,541 mieszkańcow.

Z Londynu d 6. Grudnia.

Odebraliśmy gazety z Karakas do 22 Września. Lima i Juay poszły za przykładem prowincyi Karakas, a prywatne listy donoszą, że rewolucya w osadach Hiszpańskich szybko się rozserza, i że do uzupełnienia niepodległości całego lądu

południowey Ameryki nie brakowało iuż iak trzech lub czterech miaſt nadmorskich. W Maracaibo pokazywały się także poruszenia rewolucyyne, która zapewne iuż naſtąpiła. Woyska regularne tey prowincyi wsiadły na dwa brygi i pomnieyszy ieden ſtatek i składały część wyprawy, która przeznaczona ieſt pod dowodztwem jeneralnego rządcy przeciw Karakas. Nie mamy ieszcze wiadomości o wypadku tey wyprawy.

Liſty z Dublina donoszą o ciegłych zaburzeniach w hrabſtwie Down. Mowią, iż spiskowi wykonali pomiędzy sobą przysięgę na Diabła, co zdaie się bydź tak oburzaiącem, iż temu wierzyć nie możemy.

Rząd odebrał wczoray liſty od Lorda Wellingtona. Głowna kwatera i ſtanowiska obuſtronnych woysk są te same, iak były dawniey. Prywatne liſty donoszą, iż Lord Wellington zamyśla uczynić poruszenie przeciw Badaioz. Inne znowu liſty z Portugalii mowią, iż to poruszenie naſtąpi ku północy. Mowią, iż w Ciudad-Rodrigo dowodzi teraz Jenerał Brenier

Z Kadyxu piszą pod d. 23 Liſtop. iż w tych czasach nie zaszło nic ważnego w okolicach tego miaſta.

Pocztowy ſtatek Spedi, który d. 3 b. m. przybył do Falmutu, przywiozł od Jenerała Blake rapport o bitwie pod Saguntem. Podaie on ſtratę swoią do 4000 ludzi; ale o nieprzyiacielskiey nie donosi. Wyznaie, iż bitwa ta bardzo była nieszczęśliwą dla Hiszpanow; cofnął się po niey pod mury Walencyi. W Kadyxie było powszechne mniemanie, iż miaſto Walencya doſtanie się w krotce w ręce Francuzow. Blake nie posiada w cale zaufania swoiego woyska i obwiniaią go głośno o tchorzowſtwo i zdradę w czasie oſtatniey bitwy.

Dzienniki nasze powſtaią bardzo przeciw dawaniu okrętom pozwoleń do wprowadzania towarow. Mowią, iż zamiaſt szkodzenia nieprzyiacielowi, co miało bydź celem tego syſtematu, ułatwiono odbyt iego towarow, dopomożono mu do opatrzenia się w potrzeby marynarki i zrządzono Anglii szkodę do 46 mil. f. szt. (1840 mil. złp.)

Jedna z naszych armatnych szalup, ſtrzelaiąc pod Kadyxem do batteryi Francuzkiey, trafiona ogniſtą kulą wysadzoną zoſtała z 30 ludzi na powietrze.

Woysko Angielskie nad Tagiem wynosić ma wraz z Portugalskim 30,000 ludzi, a z powodu zimnieyszey teraz pory roku 10,000 chorych przychodzi do zdrowia. Nie ieden bataliion był dla wielości chorych do 3ciey części zmnieyszony.

Podług oſtatnich doniesień z Sycylii, dwor tamteyszy spodziewa się rozpoczęcia nieprzyiacielskich krokow z ſtrony Anglikow za powrotem Lorda Bentinck. Chce się woyskiem Sycyliyskim otoczyć; ale wszyscy mniemaią, iż to woysko zamiaſt potykania się z Anglikami, połączy się z niemi, i na ow czas nie pozoſtanie Królewskiey familii iak uciec do Sardynii.

Kongres ziednoczonych ſtanow Ameryki rozpoczął d. 1 Liſtopada posiedzenia swoie w mieście Wasingtonie. D. 3 Prezydent Madiſson posłał mu poselſtwo w treści naſtępuiącey:

" Pochlebiał sobie (mowi na wſtępie) iż tylokrotnie potwierdzone odwołanie wyrokow Francuzkich, tyczących się ziednoczonych ſtanow, nakłoni także Angliią do odwołania swoich, lecz to nie naſtąpiło. Rząd Angielski zaprzecza ciągle odwoła-

niu Francuzkich wyrokow i dał poznać, iż przeciw przedsięwziętem przez ziednoczone stany środkom z powodu iego uporu, użyie odwetu. Mowi także o potyczce między Amerykańską fregatą Prezydentką i Angielskim brygiem Mały Bełt i przypisuie winę Angielskiemu Kapitanowi Bingham, który naypierwey dał ognia do rzeczoney fregaty. Obwinia rząd Angielski, iż w mieszał się do spraw ziednoczonych stanow w obu Floridach. Dodaie, że Francya nie powrociła ieszcze Ameryce zatrzymanych własności, i że poczynione z strony tego mocarstwa niespodziewane ograniczenie co do wprowadzania Amerykańskich płodow, wyciąga także ograniczenia względem Francuzkich do Ameryki. Przedsięwzięte są powszechne bezpieczeństwa kroki względem twierdz; lecz te kroki muszą daley bydź rozszerzone, z właszcza, że Angliia przybiera postać nieprzyiacielską przeciw Amerykańskiemu handlowi. Obowiązkiem zatem iest kongressu postawić kray w należytym stanie obrony. Proponuie uzupełnienie pułkow, wystawienie posiłkowey siły i przyięcie ofiarowanego utworzenia korpusow ochotnikow.

Celnicy w Nowymiorku zabrali na rzecz skarbu d. 11 Paźdz. bardzo wiele Angielskich towarow, które w brew ustawie w prowadzone tam zostały.

Z Prezburga d. 20. *Grudnia.*

D. 17 odprawiło się 39te, onegday 40te, a wczoray 41wsze posiedzenie seymu.

Z Włoch d. 10. *Grudnia.*

Medyolańska gazeta rzadowa pod d. 4 ogłosiła wyrok Wicekrola w Monza d. 27 Listopada wydany, którego treść następuiąca:

1) Od 1go Stycznia roku 1812 w żadnym departamencie królestwa Włoskiego, wyiąwszy departament Olony, nie może wychodzić, iak iedna tylko gazeta polityczna. 2) Ta zostaie pod dozorem prefekta, za iego tylko zezwoleniem może bydź wydawana i nosić będzie nazwisko departamentu, w którym iest wydawana. 3) Uczone i umieiętności pisma nie mogą żadnych do ich przedmiotu nie należących artykułow umieszczać. 4) W departamencie Olony są tymczasowo utrzymane: *Il Giornale Italiono, il Corriere Milanese, il Poligrafo, gli Annali delle Scienze e delle Lettere, gli Annali d'Agricultura, il Giornale di Giurisprudenza, il Giornale d'Judizio, il Corriere delle Dame.* 5) Minister wewnętrzny doniesie nam w nayprędszym czasie o wszystkich politycznych, uczonych, tyczących się umieiętności, handlowych i innych pismach, wychodzących w różnych departamentach, i wymieni te, które przez dawność swoią, liczbę prenumerantow i użyteczność swoią zasługuią bydź utrzymanemi. 6) Odtąd nie może w królestwie Włoskim żaden dziennik bez naszego zezwolenia bydź wydawanym.

Z Neapolu donoszą pod d. 24 Listopada, iż Król udał się przeszłego poniedziałku do Pompeium, gdzie przyięty był od Ministra wewnętrznego i Kawalera Arditi, jeneralnego dyrektora Król. muzeum i kopań. Król oglądał odkopaną szeroką ulicę, która iest lawą z Wezuwiusza wybrukowaną, i wiele nagrobkow; potem udał się wewnątrz miasta, gdzie w iego obecności daley kopano. Znaleziono 2 srebrne łyżki, złoty pierścień i drugi z krwawnikiem, na którym wyrznięte iest drzewo, pieniądz konsularny, filiżankę szklaną i wiele wazonow bronzowych przedziwney roboty.

D O D A T E K

D O № 1.

GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 1. STYCZNIA 1812 Roku WE SRODĘ.

Z Warszawy d. 28. Grudnia.

S E Y M.

Sessya Seymowa 20 Grudnia.

Po zebraniu się Izby Poselskiey i przybyciu Rady Stanu, wezwał JW. Marszałek Radę Stanu, ażeby proiekta, z kolei do wprowadzenia przypadaiące, wnoszonemi były.

JW. Minister Skarbu głos zabrawszy wyraził: że proiekt na dniu wczorayszym do Izby Poselskiey wniesiony, tyczący się opłaty od stępla zapewne z tego tylko powodu nie był przyiętym, że ta opłata mogła się zdawać za wysoko oznaczoną. Miał więc za powinność donieść o tem N. Panu, i za iego rozkazem zatrudnił się wspólnie z Kommissyą Poselską do materyi dochodow i Skarbu nad umodyfikowaniem tego proiektu. Wzywał Izbę Poselską, ażeby dała baczność na wszelkie szczegóły tey modyfikacyi, i następnie tłumaczył poczynione odmiany. Oświadczył, że podobny dochód niemal w każdym rządzie iest zaprowadzony; cóżby więc znaczyło, gdyby w tym kraiu nie był przyiętym? Mowił nakoniec, że w dniu dzisieyszym proiekta Skarbowe, oprócz opłaty stęplowey, wprowadzone ieszcze będą pod tytułem: *Opłaty Patentowego, Ofiary z dóbr Ziemiańskich, i zachowania Podatkow dawnych.* W tey zatem dogorywaiącey chwili obrad seymowych czułby się występnym, gdyby trawił czas na zagrzewaniu Izby do przyięcia takowych proiektow. Widzi iednak Skarb zostawiony w niedostatku, tak na opłatę woyska i List cywilnych, iako też na zastąpienie niedoborów. Oddał potem na ręce Sekretarza Seymowego poprawiony proiekt o opłatach stęplowych, który z polecenia JW. Marszałka Seymowego przez Sekretarza był czytany, z dawnieyszym proiektem porownywany, a nad każdą odmianą stosowne JW. Minister Skarbu czynił uwagi.

Zabrał głos JW. Godlewski Kommissarz Izby Poselskiey do materyi Skarbu, i w tym wystawuiąc wysokość opłat obok niedostatku i ucisku narodu, wnosząc przy tem, że oszczędność zastąpić może proponowany z opłat stępla dochód, skończył temi słowy, które iuż tak na dniu wczorayszym, iako też na przeszłym Seymie powtarzał, że mały fundusz iest powodem do oszczędności, a wielki, do zbytku.

JW. Marszałek Seymowy znayduiąc wprowadzony proiekt dostatecznie roztrząśnionym, zamknął dyskussyią, i podał proiekt do wotowania. Po iego ukończeniu, okazało się, że przez 167 Posłow i Deputowanych, tudzież Radcow Stanu wotuiących, proiekt pomieniony większością 125 gałek przeciw 42 był przyiętym.

Wotowanie takowe w osobnym protokole zapisane, i przez JW. Marszałka Seymowego, Deputowanych i Sekretarza podpisane zostało; poczem JW. Marszałek zalecił wygotować uwiadomienie do Senatu przy dołączeniu proiektu większością głosow przyiętego. Do odniesienia zaś takowego Poselstwa wyznaczył JWW. Rzetkowskiego, Radcę Stanu, i Dembowskiego Kommissarza Izby Poselskiey do materyi Przychodow i Skarbu.

Wprowadził znowu JW. Minister Skarbu proiekt pod tytułem *Podatek Patentowy*. Wyiaśniał, że takowy podatek mnieyszym iest teraz, i dokładniey na klassy rozłożonym, niż podobny pobor na przeszłym uchwalony Seymie. Rozbieraiąc zaś szczegóły wystawiał, że nadużycia dotąd praktykowane względem handlarzy rozmaite przedaiących towary, którzy od każdego cząstkowego gatunku towarow do opłaty pociągnionemi byli, są te-

raz usunione; że uczyniona iest różnica pomiędzy młynarzami właścicielami lub dzierżawcami więcey nad dwa koła maiącemi, a młynarzami właścicielami lub dzierżawcami niewięcey nad dwa koła maiącemi, do których ostatnich także młynarze właściciele lub dzierżawcy wiatrakow należą; że podobnaż różnica zachowaną iest pomiędzy cegielniami pod miastami znayduiącemi się, a cegielniami po wsiach; że fabryki szczególniey kray interessuiące są od opłaty wyłączone, i że opłata takowa w żadnym względzie wzrostowi przemysłu szkodliwą bydź nie może, kiedy nowo osiadaiący rękodzielnicy maią zapewnioną wolność na lat sześć od wszelkiey opłaty. Dodał nakoniec, że gdy właściciele dóbr ziemiańskich przyięli iuż podatek Czopowego Wieyskiego, prócz ofiary z dóbr ziemiańskich proponowaną bydź maiącey, ufa zatem, iż miasta nie będą się widzieć uciążonemi, przynosząc ratunek oyczyznie w proponowanym teraz podatku. Oddał potem proiekt do laski Marszałkowskiey, który z polecenia JW. Marszałka Sekretarz Seymowy przeczytał.

Zabrał głos JW. Wodziński Kommissarz do materyi dochodów i Skarbu, oświadczaiąc, że proiekt opłaty od kunsztow, handlu, professyy, rękodzieł, i fabryk nietylko przeciwi się ich wzrostowi, ale nawet wytępienie onych gotuie, z tego powodu radził nieprzyięcie proiektu.

JW. Godlewski członek teyże Kommissyi wystawiaiąc, że w klassyfikowaniu nie zachowano przyzwoitego stosunku, i że opłata takowa do wyludnienia miast, i tak iuż upadaiących, przyczyniać się będzie, również nieprzyięcie proiektu doradzał.

JW. Morbitzer Deputowany Miasta Krakowa, zastępuiący nieprzytomnego dla słabości JW. Niemirę, członka teyże Kommissyi, oświadczył, że podatek takowy dla uboższych kontrybuentow koniecznie uciażliwym się staie, nie można albowiem rękodzielnikow lub rzemieślnikow wszystkich tąż samą professyią trudniących się w równym kłaść rzędzie; z tego powodu oświadczył swe zdanie, iuż w czasie roztrząsania proiektu przez Kommissyią wniesione, ażeby wskazana do opłaty ilość była iako *maximum* uważana, a zmnieyszenie w proporcyią możności kontrybuenta było Radom Municypalnym zostawione.

JW. Minister Skarbu odpowiadaiąc na powyższe głosy, utrzymywał, że proponowana opłata iest zbliżoną do sprawiedliwych zasad. Zakończył temi słowy, iż Skarb potrzebuie zasiłku; a ieźli Oyczyzna zginie, i Miasta zginą.

JW. Marszałek Seymowy znayduiąc rzecz dostatecznie roztrząśnioną; zamknął dyskussyią, i podał proiekt do wotowania, które okazało, że przez 165 Posłow i Deputowanych, tudzież Radcow Stanu wotuiących, proiekt pomieniony większością 99 głosek przeciw 66 został nieprzyięty.

Po ukończeniu tego wotowania, JW. Minister Skarbu wniosł proiekt pod tytułem: *Podatek ofiary z dóbr Ziemiańskich*, który zredukowany do opłaty dwudziestu-czterech od sta dochodu z tychże dóbr Ziemiańskich, i tym sposobem przynoszący znaczną ulgę właścicielom dóbr tey natury, innych iuż do iego przyięcia nie potrzebuie zalet. — Oddał potem proiekt do laski Marszałkowskiey, który Sekretarz przeczytał.

JW. Godlewski, Kommissarz do materyi Przychodow i Skarbu, mowił za proiektem; zastanawiał się iednak nad redakcyią tegoż proiektu, że w drugim artykule mowa iest o uchyleniu uchwały zeszłego Seymu pod tytułem: Powiększenie teyże ofiary, co niepotrzebnem znaydował, gdy takowa uchwała, tylko na czas do następnego Seymu postanowiona, sama z siebie teraz upada.

JW. Minister Skarbu oświadczaiąc, że wyrazy są iasne, wniosł, ażeby proiekt dla drogich chwil upływaiących bez zwłoki mogł bydź do decyzyi podany.

JW. Marszałek znayduiąc rzecz dostatecznie wyiaśnioną, zamknął dyskussyią, i podał proiekt do wotowania, ktory przez wotuiących 159 Posłow i Deputowanych, tudzież Radcow Stanu większością 139 gałęk przeciw 20 przyiętym został.

Po zapisaniu w protokóle wotowania i mianowaniu przez JW. Marszałka do zaniesienia tego proiektu do Senatu przez JWW. Kochanowskiego Radcę Stanu i Wodzińskiego członka Kommissyi Skarbowey; JW. Minister Skarbu wniosł proiekt pod tytułem: — Zachowanie Podatkow dawnych. — A mowiąc o każdym z tychże podatkow, oświadczył co do podatku

pod nazwiskiem: Pobor od Rzezi mięsa Koszernego, iż takowy nadal nie podług rozkładu na familiie, lecz w miarę konsumacyi nałożony, i arbitralnościom zapobieży, i ulgę konsumentom przyniesie. Oddał potem proiekt do laski Marszałkowskiey, ktory przez Sekretarza był czytany.

JW. Godlewski mowił o modyfikacyi, ktorey wymagałyby *dimidiae*, *tertiae*, *quartae* z dobr narodowych, będących w dożywotnem posiadaniu uprzywileiowanych possessorow, i żeby urządzenie soli, rownie iak inne wpływy dochod Skarbowy stanowiącey, nastąpić, i pod decyzyią Seymu podane bydź mogło.

JW. Minister Skarbu oświadczył, iż gdy urządzenie solne iest dziełem potrzebuiącem wiele namysłu i rachuby, nie może bydź tak prędko wygotowanem, ażeby pod decyzyią Seymu, ktorego chwile iuż są krotkiemi, wprowadzone bydź mogło; lecz iakiekolwiek nastąpi toż urządzenie Dekretem N. Pana, iako całego kraiu tyczące się, do wiadomości będzie podane.

Zabrał głos powtornie JW. Godlewski. Ten chociaż przyznawał niemożność zdziałania tego urządzenia w tak krotkim czasie, obstawał iednak, ażeby urządzenie to na wzor cła było zrobione, i pod decyzyią Seymu koniecznie podane.

Na takowy głos JW. Minister Skarbu odpowiadaiąc, oświadczył i zapewnił, że naydogodnieysze użyte będą środki do urządzenia soli, i że takie tylko N. Panu pod zatwierdzenie podane zostaną.

JW. Marszałek Seymowy widząc rzecz dostatecznie roztrząśnioną, zamknął dyskussyią i podał proiekt do wotowania, ktory przez wotuiących 155 większością 134 gałek przeciw 21 przyiętym został.

Spisany takowego wotowania protokół, podpisał tak JW. Marszałek, iako też Deputowani i Sekretarz Seymowy, zalecił oraz wygotować o tem uwiadomienie do Senatu, i do odniesienia takowego poselstwa wyznaczył JW. Grabowskiego Radcę Stanu, tudzież Owidzkiego Kommissarza Izby Poselskiey do materyi Dochodow i Skarbu.

Poczem dla spoźnioney iuż pory, solwował JW. Marszałek sessyią na dzień następny.

Sessya Seymowa d. 21 *Grudnia.*

Po zagaieniu sessyi, JW. Minister Skarbu mowiąc o proiekcie Opłaty Patentowey od kunsztow, handlu, professyy, rzemiosł, rękodzieł i fabryk dnia wczorayszego nieprzyiętym, wynurzył, że walka tylko między nagłością potrzeb Skarbowych i niedostatkiem kraiu mogła Seymuiących powodować, że w stanowieniu o losie współbraci duch ten przewyższył na ich stronę. Oświadczył daley, że w celu nowego roztrząsania i uczynienia ile możności opłaty Patentowey lżeyszą, upraszał JW W. Deputowanych od miast i okręgow gmin, ażeby go wsparli swem światłem. W tym celu zgromadzili się u niego ciż Deputowani; a że czynność ta wczorayszy czas wieczorny zabrała, i z tego powodu poprawionego rzeczonego proiektu nie mogło ieszcze nastąpić prawem przepisane roztrząsanie przez Kommissyią Poselska, nie może zatem proiekt ten w dniu dzisieyszym ieszcze przechodzić. Odkładaiąc więc wprowadzenie onegoż do dnia następnego, wprowadza teraz proiekt pod tytułem: Pobor Produktow dla Woyska. Mowiąc za pomienionym proiektem do Reprezentantow narodu, ktorzy zwrócili iuż uwagę na konieczne kraiu potrzeby, dodał, że woysko nie tylko płaconem, ale i żywionem bydź powinno, a ztąd wywodził nieuchronną potrzebę ustanowienia poboru produktow w naturze. Wystawiał, że proiekt ten przez Kommissyią był roztrząsany i przyięty. Oświadczył, iż wolą iest N. Pana, aby dla większey oszczędności, tudzież dogodności dla obywatelow, Administracyia żywności była odtąd powierzoną Władzom Departamentowym i Powiatowym. Poczem mówiąc daley o wprowadzonym proiekcie, i popieraiąc go, dodał, że omyłka, ktora przy drukowaniu tego proiektu wśliznęła się przez opuszczenie przy słowie ilości słowa roczney, powinna bydź w drukowanym proiekcie poprawioną; oddał potem proiekt wymieniony do laski.

Po przeczytaniu onego, JW. Godlewski popierał ten proiekt. Po nim JW. Dembowski wystawiał, że dwa proiekta w teyże materyi były na dniu wczorayszym w Radzie Stanu roztrząsane, to iest: ustanowienie grosza dodatkowego na opłatę za niektóre artykuły, od ktorych dostawiania w naturze kray uwolnionym bydź miał, i pobor reszty produktow w naturze. Kommissyia przewiduiąc, iż grosz dodatkowy nowym dla kraiu stałby się ciężarem, nie mogła tego proiektu przyiąć, a tak w Radzie Stanu odstąpiono od takowego proiektu, i przestano na pobieraniu

całey ilości produktow w naturze. Oddał przytem sprawiedliwość JW. Wielhorskiemu Radcy Stanu i Dyrektorowi naczelnemu żywności, że z swey ftrony dostarczył Kommissyi dokładnych wyiaśnień; oświadczył daley, iż roztrząsanie na tem ukończone zostało, aby żaden Powiat daley iak o 25 mil od miasta Powiatowego nie był obowiązany produktow dostawiać. Nareszcie mowiąc za proiektem, radził onegoż przyięcie, a w końcu oświadczył, że obywatele z ufnością na łaskawości N. Pana polegaią, iż raczy się wstawić do Cesarsko-Austryackiego Rządu, ażeby onymże należność, ktora ośm miliionow w gotowiznie wynosić może, wypłaconą była.

Zebrał głos JW. Owidzki, i oświadczył, że mowić w tak ważnym przedmiocie, i bydź troskliwym, ażeby waleczni bracia nasi nie doznawali niedostatku, iak iest świętem każdego Polaka czuciem, tak rownie chlubnem staie się Reprezentanta przeznaczeniem. Na prożno byłoby dowodzić, że rok teraźnieyszy nadzwyczayną z powodu nieurodzaiu dotknięty klęską, w smutnym mieszkańcow Xięstwa naszego stawia położeniu. Każdy tem okropnem przeięty zdarzeniem, skutkow iego wygląda z boiaźnią. Już w wielu mieyscach od samey prawie jesieni żywią swych włościan dobroczynni dziedzice, i wcześnie przewidnią potrzebę opatrzenia ich w zasiewy wiosenne. Ten zatem niedostatek porownany z potrzebami zasilania włościan, i dostarczania produktow dla woyska postawi każdego prawie w niemożności uiszczenia się tym obowiązkiem. Odwoływał się do świadectwa JW. Ministra Spraw Wewnętrz:, ktory maiąc rzetelne o tem z Departamentow doniesienia, wczesnego zakupienia zboża nieuchronną zapewne znayduie potrzebę. — Dodał, że lubo naytkliwsze tłoczą Narod uciski, byłoby iednak występkiem, gdyby potrzebney dla woyska odmowił żywności; Kommissyia zatem z przytomną uwagą rzecz rozbieraiąc, proiekt ten przyięła. Odwoływał się nareszcie do obywatelskiey JO. Xięcia Ministra Woyny gorliwości, że przez zaprowadzenie nayściśleyszey w rozdawaniu produktow dla woyska oszczędności, potrzeby iego godzić zechce z widocznym czasow obecnych niedostatkiem. Skończył temi słowy. " Wreszcie, szanowni Rodacy, pokrzepiaymy dusze nasze tą szlachetną wytrwałością, ktora i w nieszczęściu była naszą pociechą, i pomyślności ma bydź rękoymią. Położmy także w opiece dobrego Krola nieograniczone zaufanie, i powiedzmy o nim z pewnością, co niegdyś Tacyt rzekł o panowaniu Trajana: O szczęśliwe czasy, w ktorych samemu tylko prawu posłusznemi iesteśmy, w ktorych każdemu z nas myśl i zdanie swoie wynurzyć iest wolno, i gdzie oglądanie Monarchy rzetelnem dla Narodu staie się dobrodzieystwem. „

JW. Minister Spraw Wewnętrznych oświadczył, że doniesienia od Władz Departamentowych odebrane sprawdzaią to, co o nieurodzaiach JW. Owidzki w powyższym głosie oświadczył; lecz to nie uszło baczności Rządu, i z tego powodu gdy proponowana ilość produktow dopiero na czas od 1 Czerwca przyszłego roku dostarczana bydź ma, a tym czasem niedostatek owsa, tego to artykułu, ktorego zbyt mało tegoroczne wydały plony, po magazynach iuż okazuie się, w dodatkowey więc ilości położone iest żyto, ktore niedostatek owsa zastąpi.

JW. Minister Skarbu oświadczył, że N. Pan upoważnił go do oznaymienia Izbie, że odstawę produktow naydalszą w razie potrzeby na 25 mil od miasta powiatowego proponowaną, redukuie tylko do mil 20; ten zatem nowy dowod Nayiaśn. Pana do wiadomości Izby podaiąc, ilość takowych mil stosownie do tego w proiekcie własnoręcznie poprawił.

JW. Marszałek Seymowy znayduiąc proiekt dostatecznie wyiaśnionym, podał go do wotowania, i było *affirmative* 70 gałek, a na stronie *negative* 96; a tak proiekt pomieniony nie przyięty.

Takowe wotowanie w osobnym zapisane protokole, przez JW. Marszałka, Deputowanych i Sekretarza podpisane, oraz w Izbie Poselskiey ogłoszone było; a gdy żadne inne proiekta w dniu dzisieyszym do wprowadzenia przygotowanemi nie były, przeto JW. Marszałek Seymowy tłumacząc uczucia Izby, że usunięcie powyższego proiektu nastąpiło iedynie z powodu niedogodności, ktore Izba Poselska w odstawieniu produktow upatrywać mogła, wezwał JWW. Ministrow, ażeby donosząc to do tronu N. Pana, dołączyli oraz prożbę od Izby Poselskiey, iżby proiekt o Poborze produktow dla woyska na nowo roztrząsaniu podany, i do decyzyi Izby Poselskiey zwrocony bydź mogł; poczem solwował sessyią do dnia następnego.